

Carmen Iordăchescu

Să dezlegăm tainele textelor literare

clasa a III-a

semestrul 1

Editura CARMINIS

CUPRINS

I. DE CE NE PLACE LA ȘCOALĂ? (RECAPITULARE)

<i>Prima zi de școală</i> , de Mihaela Deleanu	4
<i>La școală, dar nu rămânem acolo</i> , după Marin Sorescu	6
<i>În clasă</i> , după Andrew Clements	9
Lectură. <i>Scrisoare către învățătorul meu</i> , de Petre Ghelmez	13
Recapitulare	14

II. CE ȘTIM DESPRE CĂRȚI

<i>Matilda</i> , după Roald Dahl	17
<i>În bibliotecă (fragment)</i> , de Ana Blandiana	21
<i>Povestea cărții mele</i> , de Mihaela Iordache	24
Lectură. <i>Povestea fără sfârșit</i> , după Michael Ende	28
Recapitulare	29

III. DE UNDE VINE TOAMNA?

<i>Un gest nobil</i> , după Alan Alexander Milne	31
<i>Balada unui greier mic</i> , de George Topîrceanu	35
Lectură. <i>Puișorii</i> , după Emil Gârleanu	38
Recapitulare	39

IV. CÂND MERGEM LA COLINDAT?

<i>Când Moș Crăciun a căzut din cer</i> , după Cornelia Funke	42
<i>În Ajunul Anului Nou</i> , după Fănuș Neagu	46
Lectură. <i>Colinde, colinde</i> , de Mihai Eminescu	49
Recapitulare	50

V. CUM ARATĂ IARNA?

<i>Săniuța</i> , după Claudia Groza	54
<i>Omul de zăpadă</i> , după Hans Christian Andersen	58
Lectură. <i>Iarna</i> , de Nicolae Labiș	62
Recapitulare	64
Recapitulare semestrială (1)	68

I. DE CE NE PLACE LA ȘCOALĂ?

(Actualizarea cunoștințelor)

Prima zi de școală

de Mihaela Deleanu

• Înțelegerea textului •

1

Încercuiește răspunsurile corecte:

a) Elevii așteaptă în clasă:

- învățătoarea
- noua învățătoare
- directorul școlii

c) Noua învățătoare a plecat după:

- catalog
- asistenta medicală
- bibliotecară

e) Noua învățătoare îi învață pe elevi:

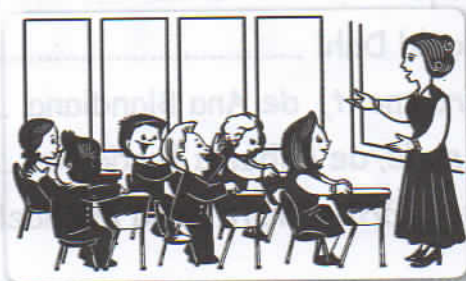
- să salute
- să răspundă politicos
- să se prezinte corect

b) Copiii au cunoscut-o:

- la cancelarie
- în clasă
- în curtea școlii

d) Toți elevii i se par:

- foarte poznași
- foarte simpatici
- foarte serioși

f) Învățătoarea le apare elevilor:

- serioasă
- glumeață
- exigentă

2

Formulează o întrebare legată de elevi.

3

Extrage din textul lecției cuvintele care exprimă sentimentele elevilor.

• veselie • curiozitate •

4

Spune-ți părerea! În ce clasă crezi că erau elevii? Motivează. Discuție în clasă.

Exemplu: Eu cred că elevii erau în clasa întâi, pentru că nu știau care erau prenumele tuturor colegilor. Ei avuseseră altă învățătoare în anul precedent, în clasa pregătitoare.

Eu consider că erau în clasa a treia.

5

Explică! Doamna învățătoare îi numește „prichindei“.

a) De ce?

b) De ce autorul folosește ghilimelele?

6

Prezintă-ți mamei tale pe noul tău coleg de clasă, care ți-a devenit și coleg de bancă.

Comunicare

– Mamă, vreau să ți-l prezint pe Victor. Este noul nostru coleg de clasă.
Și vom sta în aceeași bancă.

Joc de rol

– Mă bucur să te cunosc. De unde te-ai mutat?

–

– Ce situație școlară ai avut anul trecut?

–

– Unde locuiești acum?

– Mamă, chiar în blocul alăturat,

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Realizează corespondența.

iscoditor ○	○ aparentă
nerăbdător ○	○ normal
prefăcută ○	○ singular
firesc ○	○ uimire
unic ○	○ curios
mirare ○	○ se ivește
răsare ○	○ grăbit

2

Scrie cuvintele cu sens opus:

răbdător ≠ _____

atent ≠ _____

asemănător ≠ _____

indiferent ≠ _____

antipatici ≠ _____

firesc ≠ _____

obișnuți ≠ _____

3

Alcătuiește câte un enunț cu expresiile:

★ *n-o scapă din ochi* = o urmăresc

★ *e obișnuit cu* = e deprins cu

★ *din nou* = iar

4

Încercuiește grupurile de sunete învățate din cuvintele:

♦ două	♦ idea	♦ ziua	♦ băiețel	♦ enciclopedie
♦ iarăși	♦ continuare	♦ învățătoare	♦ dimineața	♦ pierde

5

Transformă după model:

băiat iscoditor

curios

nerăbdător

frumos

fată _____

6

Completează cu „într-o“/„într-un“ sau „dintr-o“/„dintr-un“.

Copilul a răspuns _____ suflare la întrebare. _____ colț al clasei s-a ridicat o fetiță. Ea a rezolvat problema _____ alt mod. Doamna învățătoare a confirmat _____ clipă că rezolvarea este corectă.

La școală, dar nu rămânem acolo

după Marin Sorescu

• Înțelegerea textului •

1

Încercuiește răspunsurile potrivite:

● *Textul este:*

- a) nonliterar
- b) literar
- c) în proză

● *Acesta prezintă:*

- a) o vizită reală la școală
- b) o călătorie imaginară
- c) o povestire
- d) o descriere

● *Scriitorul se adresează:*

- a) părinților
- b) copiilor de grădiniță
- c) elevilor de clasa I
- d) elevilor mai mari

● *Atmosfera este:*

- a) veselă
- b) tensionată
- c) tristă
- d) liniștită

2

Pune în ordine momentele textului.

- ★ Imaginea școlii.
- ★ Pregătirea pentru începerea școlii.
- ★ Descrierea școlii ca loc de învățătură.

3

Scrie cuvintele din text care au legătură cu școala.

4

Spune-ți părerea! Alege explicațiile potrivite și motivează.

■ „să vă continuați viața la cinema” sugerează:

- să vă duceți des la cinema;
- să continuați să vă uitați la desene animate;
- să visați la personajele îndrăgite.

■ „ați primit nota zece la mare și ați ajuns cu lecția dincolo de ninsoare” exprimă ideea:

- copiilor le place să învețe jucându-se, e ușor și plăcut, iar rezultatele sunt foarte bune;
- învățarea unei lecții la școală durează mai mult și cere efort;
- copiii doresc să se joace cât mai mult.

■ „ușile școlii seamănă cu niște cărți. Trebuie să le deschizi și să le închizi tu singur pe toate” sugerează:

- elevul învață, începe și termină fiecare materie (manual);
- elevul e ajutat să se descurce singur;
- el trece de la o clasă la alta, deschizând și închizând singur ușa fiecărei clase.

5 **Transcrie un enunț care ți-a plăcut.**

6 **Completează cu alți termeni potriviți, apoi explică.**

a) *S-a dat drumul* la robinet *la piscină*

În recreație vi *s-a dat drumul* la mișcare,

Alege sensul: *a se deschide, a se permite.*

b) Ora este pentru învățat, iar recreația pentru *uitat:* *relaxat*

c) Știți pe dinafară *o poezie* *un*

Știți pe dinafară școală după școală, adică voi învățați bine clădirea,

7 **Spune ce crezi! Are dreptate scriitorul?**

„Asta puteți s-o observați singuri, uitându-vă [...] chiar în cărți.
Cărțile or să fie tot mai mari, iar pozele tot mai mici.“

Eu cred că noi creștem și învățăm, iar cărțile vor fi

8 **Citește dialogul mai întâi singur, apoi pe roluri, cu un coleg.**

Cristi iese în recreație cu George. El îl trage deoparte și-i spune:

– *Ai auzit? Gelu s-a gândit să-și facă echipă de fotbal!*

– *De ce? Întrebă George nedumerit. Avem una.*

– *El și Cosmin s-au certat. Nu mai vrea să fie în echipa lui Cosmin.*

– *Și se vede numai căpitan?*

– *Da. Vrea să fie căpitanul noii echipe sau Cosmin să renunțe la banderola echipei noastre.*

– *Mai bine am alege din nou căpitanul, zise George.*

– *E o soluție! Hai să mergem că s-a sunat!*

Joe de rol

Comunicare

• **Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă** •

1 **Formează propoziții despre recreație, alcătuite:**

a) dintr-un cuvânt: Sună!

b) din două cuvinte: _____

c) din trei cuvinte: _____

2 Realizează corespondența între cuvintele și expresiile care au același sens.

(e) aparte ○	○ a-și aminti
pe îndelete ○	○ diferite
a-și aduce aminte ○	○ mental
fel de fel ○	○ a se permite
în gând ○	○ a se trezi
a se da drumul ○	○ special
a se pomeni ○	○ temeinic

3 În enunțul „Totul e să ascultați tăcând și să vorbiți în gând.“:

- subliniază cuvintele cu sens opus;
- alcătuieste o propoziție în care cuvântul „a asculta“ să aibă alt sens decât în enunț.

4 Alcătuieste câte o propoziție în care „mare“ să reprezinte două cuvinte cu sensuri diferite.

5 Scrie câte două cuvinte:

- prima silabă să fie exprimată printr-un sunet;
- prima, a doua și a treia silabă să fie un grup de sunete;
- alcătuite din patru sau mai multe silabe.

6 Recitește dialogul dintre Cristi și George (p. 7) și subliniază „s-a“/„sa“, „s-au“/„sau“, „nu mai“/„numai“.

7 Barează forma incorectă.

Alexandra $\frac{s-a}{sa}$ dus la sora $\frac{s-a}{sa}$ mai mare. Ea $\frac{s-a}{sa}$ gândit ca ele să se joace împreună. Fetele $\frac{s-au}{sau}$ uitat pe fereastră și au văzut că ploaia $\frac{s-a}{sa}$ oprit. Fiecare a luat paleta sa și $\frac{s-a}{sa}$ îndreptat spre masa de joc.

8 Completează enunțurile cu „s-a“ ori „s-au“, folosind și cuvintele care arată acțiuni.

✿ Florile din grădină
a se ofili

✿ Vremea
a se răci

✿ Păsările spre țările calde.
a se îndrepta

✿ Frunzele și pădurea cu haină nouă.
a se îngălbeni *a se împodobi*

✿ Doar cântecul păsărilor!
a se risipi

IV. CÂND MERGEM LA COLINDAT?

Când Moș Crăciun a căzut din cer

după Cornelia Funke

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Încercuiește răspunsurile corecte. Pot fi uneori două variante.

● *Timpul în care se petrec întâmplările:*

a) într-o noapte în luna decembrie

b) înaintea sosirii lui Moș Nicolae

c) cu câteva zile înaintea Crăciunului

d) la sfârșit de decembrie

● *Drumul lui Crăciunel:*

a) sus, printre nori

b) pe pământul înghețat

c) pe Drumul Ceții

d) pe la casa lui Ben și a Carinei

● *Ben și Carina au descoperit:*

a) Drumul Ceții

b) rulota ce părea abandonată

c) o masă și un dulap vechi

d) atelierul lui Crăciunel

● *Copiii au fost invitați în atelier de:*

a) Crăciunel însuși

b) îngerașii Matilda și Emmanuel

c) îngerașul Matilda

d) spiridușul Barbă-de-Aur

● *Secretele cadourilor lui Moș Crăciun:*

a) sunt confecționate de spiriduși

b) își schimbă mărimea

c) dispar dacă nu sunt prețuite de copii

d) sunt dăruite copiilor cumiți

2

Notează detaliile:

a) care stârnesc teama copiilor când văd rulota _____

b) legate de zgomotele din dulap care măresc frica lor _____

c) care arată acțiunile spiridușilor în atelier _____

3

Răspunde la întrebări:

a) Care este prima impresie a copiilor când văd atelierul?

b) Unde erau îngrămădite jucăriile?

c) Ce făcea Crăciunel în atelier la sosirea copiilor?

d) De ce au rămas Ben și Carina fără grai? Ce era miraculos?

4 Completează enunțurile cu explicațiile potrivite. Poți descoperi mai multe explicații.

❖ Ben și Carina au intrat în rulotă pentru că _____

❖ Copiii s-au apropiat de un dulap vechi fiindcă _____

❖ Ei au văzut atelierul lui Moș Crăciun deoarece _____

❖ Jucăriile încăpeau în sacul lui Moș Crăciun pentru că _____

❖ Copiii au înțeles cum se transformau jucăriile deoarece _____

5 Pune în ordine ideile principale pentru a alcătui planul simplu de idei al textului.

- Ben și Carina descoperă rulota.
- Copiii intră în atelierul cu jucării miniaturale.
- Rulota lui Crăciunel ajunge pe Drumul Ceții.
- Ei află secretele darurilor lui Moș Crăciun.
- Copiii admiră atelierul lui Moș Crăciun.

6 Spune-ți părerea! A ghicit spiridușul Barbă-de-Aur gândul copiilor legat de bicicleta-cadou?

Atelier

◆ Descrie ceva ce ți-a plăcut acasă la Moș Crăciun.

- Răspunde la întrebările ajutătoare.
Cum era atelierul? Era cald? A ce mirosea acolo?
Ce făcea Moș Crăciun?
Ce fel de obiecte te interesau, ca daruri?
- Descrie obiectul care te-a încântat.
- Scrie rugămintea adresată lui Moș Crăciun.

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1 Reunește expresiile cu un cuvânt având același sens, ales din coloana alăturată. Alcătuieste câte o propoziție cu fiecare expresie.

- ❖ se prăbuși în gol •
- ❖ își fac curaj •
- ❖ făcu un semn afirmativ •
- ❖ a tăia răsuflarea •
- ❖ a rămâne fără grai •
- ❖ în fața (lor) •

- se încurajează
- aprobă
- căzu
- a amuți
- a emoționa
- înaintea (lor)

2 Colorează cu aceeași culoare cuvintele care au același sens.

forfotă

necruțător

a goni

răzvrătit

a remarca

a șlefui

a aprecia

nimicitor

rebel

a prețui

a observa

a netezi

a alerga

agitație

3 Scrie din text cuvintele cu sens opus următoarelor:

* războinic → _____

* a se sui → _____

* lumină → _____

* a umfla → _____

* puternică → _____

* repede → _____

* greu → _____

* zgomotos → _____

4 Analizează propozițiile, notând ce exprimă fiecare cuvânt.

În casetă scrie numărul total de cuvinte.

☆ O mie de fulgere străpungeau stelele depărtate.

numere

☆ Tunetul rebel răsuna pe cerul negru ca un tren deraiat.

5 Înlocuiește primele cuvinte din cele două propoziții de la exercițiul 4.

* Acestea (Ele) _____

* _____

6 Completează spațiile libere cu termeni potriviți.

El merge la școală.

Ea l-a chemat pe Toni.

7 Modifică, după model.

Model: Tania îl însoțește pe verișor. ⇨ Tania l-a însoțit pe verișor.

- ✦ Ea îl ajunge din urmă. ⇨ _____
- ✦ Mama îl strigă pe băiat. ⇨ _____
- ✦ Victor îl invită pe Ionel. ⇨ _____

8 Scrie „la“ sau „l-a“.

- ✦ Ștefan _____ văzut pe motan dormind _____ soare.
- ✦ Când s-a apropiat, motanul _____ privit cu ochii întredeschiși.
- ✦ El _____ urmărit pe băiat dacă se duce _____ masă sau _____ plimbare.
- ✦ Cum Ștefan mergea _____ bucătărie, el _____ urmat imediat.

*Clubul
de lectură*

Obiceiuri de Crăciun în lume

✦ Cea mai importantă sărbătoare de iarnă este Nașterea Domnului Iisus Hristos. Oamenii împodobesc bradul, fac petreceri cu rudele și prietenii, așteaptă colindătorii.

✦ Colindele sunt cântece care anunță nașterea lui Iisus, iar la sfârșitul lor colindătorii îi urează gazdei sănătate, bunăstare, noroc. Aceasta, drept mulțumire, le oferă covrigi, mere sau nuci.

✦ La atmosfera plină de veselie se mai adaugă și mult așteptata venire a lui Moș Crăciun, care sosește încărcat de daruri pentru copii.

✦ În Polonia, în cinstea stelei de la Betleem, masa de Crăciun începe după ce răsare pe cer prima stea.

✦ În Mexic, înainte de Crăciun se organizează un festival al sculpturii în ridichi.

✦ În India, creștinii împodobesc bananieri sau pomi de mango și umplu bisericile cu Crăciunițe (flori roșii).

